

בס"ד. שיחת יום א' פ' ויגש, מוצאי נר ה' רחנוכה, ה'תשח"י.

— לתלמידי ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. בענין המצוות מצינו שכל מצוה כלולה מכל שאר המצוות¹.

ומובן הדבר, הכיון שכל המצוות באים מהקב"ה שהוא אחדות הפשוטה, ובמילא גם כל הענינים הקשורים עמו הם באופן של אחדות פשוטה, הרי כאשר רצונו ית' שענין מסויים יתבטא בריבוי פרטים דוקא, אזי כל פרט הוא בבחי' אחדות פשוטה, והוא כולל בתוכו את כל שאר הפרטים².

ועפ"ז מבואר בחסידות הטעם ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"³ — כיון שכל מצוה, איזו שתהי', היא מעין וכוללת את כל שאר התרי"ג מצוות⁴.

ונוסף להתאחדות הכללית שיש בכללות המצוות — יש גם התכללות בסוגי מצוות מסויימים, דהיינו שכל המצוות השייכות לסוג אחד, יש ביניהם שייכות והתכללות גדולה יותר מאשר שייכותם עם מצוות אחרות.

ולדוגמא: מצוות עשה, ומצוות לא-תעשה — שיש להם גדר מיוחד, המתבטא בדינים מיוחדים, כמו "עשה דוחה לא-תעשה"⁵, וכן שכל מצוות לא-תעשה הם בחומר מלקות⁶. ועד"ז ישנם הסוגים דאיסור וטומאה וכו'⁷. ומובן, שהשייכות בין המצוות השייכות לסוג אחד, היא גדולה יותר מאשר שייכותם עם מצוות אחרות.

ונוסף לזה מצינו שייכות גדולה עוד יותר בין שתי מצוות:

א) איתא בירושלמי⁸ בענין לימוד תורתו של רשב"י "כגון אנו שעוסקין בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין", כיון ש"זה שינון וזה שינון ואין מבטלין שינון מפני שינון".

(3) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

(4) שבת קלב, ב. ועוד.

(5) ראה רמב"ם הל' סנהדרין רפ"ח.

(6) ראה יבמות קג, סע"ב.

(7) ברכות ושבת פ"א ה"ב.

(1) ראה סה"מ תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו

ס"ע סח. ע' תקכב. סה"מ קונטרסים ח"ב תלה, ב.

(2) ראה גם שיחת ליל שמח"ת סכ"ז

ואילך (לעיל ע' 104 ואילך).

ב) מצינו בגמרא⁸ בענין לימוד התורה של בנו, ש"אם בנו זריז וממולח ותלמודו מתקיים בידו, בנו קודמו" ("ילמוד בנו, והוא יטריח אחר מזונות ויספיקנו"), שמזה מוכח שלימוד התורה של בנו נחשב כמו לימוד שלו ממש.

[כלומר: כאשר הממולח הוא אדם אחר שאינו בנו, אינו מחוייב ליתן ממנו כדי שילמד הממולח⁹, כיון שעיי"ז לא תהי' אצלו מעלת לימוד התורה, אלא מעלת "תמכין דאורייתא" בלבד, ולכן מוטב שילמד בעצמו. משא"כ כשהממולח הוא בנו, מחוייב ליתן ממנו שילמד בנו, כיון שלימוד התורה של בנו הוא כמו לימוד שלו ממש].

ונמצא מב' דוגמאות אלו, שנוסף על ההתאחדות הכללית של כללות המצוות, וכן ההתאחדות של המצוות שבסוג אחד, ישנו עוד אופן של התאחדות במצוות — התאחדות גמורה ממש, שב' המצוות ענינם אחד, אלא שנעשה ע"י אדם אחר (כבדוגמא הב') או באופן אחר (כבדוגמא הא').

ב. כשם שישנם כמה דרגות של התכללות במצוות התורה, כן הוא בנוגע לבנ"י שלהם ניתנו מצוות התורה:

כל ישראל מחוייבים בכל התרי"ג מצוות, שהרי רמ"ח מצוות עשה הם כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא-תעשה הם כנגד שס"ה גידים¹⁰, וכיון שכאו"א מישאל יש לו רמ"ח איברים ושס"ה גידים, יש לו שייכות לכל המצוות.

אבל אעפ"כ, כשם שבמצוות ישנם כמה סוגים (כנ"ל), כן הוא בבני-אדם, שיש בהם כמה סוגים. והיינו, שנוסף על המבואר באגה"ק¹¹ שלכאו"א מישאל יש ענין (ע"פ הגורל) שבו עליו להיות "זהיר טפי"¹², שהוא ענינו הפרטי של אדם זה — הנה מלבד זאת ישנה גם התחלקות סוגים כלליים, בהתאם להתחלקות הסוגים שבמצוות, ולכל סוג של בני-אדם ישנו סוג המצוות השייך להם ביחוד, וכמו המצוות שבכהנים, לויים וכו'.

וכמו"כ ישנו סוג בני-אדם שהם כהנים ולויים ברוחניות — כמ"ש הרמב"ם¹³: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו

(11) סוס"ז.

(12) שבת קיח, סע"ב.

(13) סוף הלי' שמיטה ויובל.

(8) קידושין כט, ב (ובפרש"י).

(9) הלי' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ז.

(10) ראה זח"א קע, ב. ועוד.

ולעובדו כו" — שעיקר עבודתם היא תורה ותפלה, שצריכים להיות שניהם, כמארז"ל¹⁴ "כל האומר אין לו אלא תורה כו' אפילו תורה אין לו", וכמו"כ לא מספיק תפלה בלבד, אלא צ"ל גם ההמשכות שע"י תורה, כפסק רז"ל¹⁵ שצריך לילך "מבית הכנסת לבית המדרש".

ג. וכמו"כ יש התחלקות פרטים בתורה ותפלה גופא: בתורה — יש גליא דתורה ופנימיות התורה, וכן בתפלה — יש גליא דתפלה, שהו"ע התפלה כפי שמדובר אודותי' בגליא דתורה, ויש גם "עבודה שבלב זו תפלה"¹⁶, שזוהי פנימיות התפלה כפי שמבואר בפנימיות התורה.

ויש צורך בשני הענינים — הן גליא דתורה והן פנימיות התורה: גליא דתורה ללא פנימיות — אינה מספקת, שהרי חסרה כל הפנימיות; ולאידך, גם פנימיות התורה ללא גליא דתורה אינה מספקת, כמבואר בכ"מ¹⁷ בענין "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"¹⁸, שאפילו הנשמות שבגן-עדן, שהם מופשטים מגופים, צריכים להענין ד"תלמודו בידו" (גליא דתורה), ועאכ"כ שנשמות בגופים למטה זקוקים בהכרח לגליא דתורה, שבביל בירור העולם בכלל, וביחוד בירור "עולם קטן", זה האדם.¹⁹

ד. כמו"כ יש גם במצוות גליא ופנימיות: הגליא — היא העשי' שבמצוה, והפנימיות — היא הכוונה שבמצוה.

אמנם, אף ששני ענינים אלו ישנם בכל המצוות, מ"מ, בכללות נחלקות המצוות לשני סוגים: יש מצוות שעיקר ענינם הבולט הוא העשי' (גליא) שבהם, ויש מצוות שעיקר ענינם הבולט הוא הכוונה (פנימיות) שבהם.

ובכללות — הרי זה החילוק בין חנוכה ופורים, כמבואר בלבוש²⁰ (והובא בט"ז²¹ ונתבאר בארוכה בתורת החסידות²²), שאף שבשניהם הי' ענין המס"נ, מ"מ, בפורים הי' זה בשייכות להגוף, ובחנוכה — בשייכות להנשמה. ועפ"ז מובן, שבפורים בולט בעיקר הגליא שבמצוה, ובחנוכה בולט בעיקר הפנימיות שבמצוה.

ספלא. ובכ"מ.

20) או"ח סע"ד.

21) שם סק"ג.

22) הקדמת אדהאמ"צ לס' שערי אורה (הובא במכתב י"ג תמוז שנה זו (אג"ק חי"ז

ע' רלט)). וראה סה"מ תש"ע ע' 118. סה"ש

תש"א ע' 66. ועוד.

14) יבמות קט, ב.

15) ברכות בסופה. וש"נ.

16) תענית ב, א.

17) ראה לקו"ת ואתחנן ו, ג. שה"ש כב,

ד.

18) פסחים נ, א. וש"נ.

19) תנחומא פקודי ג. וראה אדר"ג

וזהו הטעם שנס חנוכה הי' בשמן, וכן תקנת חכמים בענין ימי החנוכה היא ע"י הדלקה בשמן, דקאי על פנימיות התורה, כידוע²³ שמים (וכן לחם) ענינם גליא דתורה, יין — ענינו רזין דתורה, ושמן — רזין דרזין.

וע"פ האמור לעיל (ס"ב), שהתחלקות הסוגים במצוות היא בהתאם לסוגים בבני-אדם, ולכל סוג בבני-אדם יש סוג מצוות השייך אליהם ביחוד — מובן, שמצות חנוכה, שענינה בשמן (שהו"ע הכוונה, רוחניות שבמצוה), היא מסוג המצוות השייך ביחוד לסוג בני-אדם שהם בבחי' כהנים ברוחניות, שהם התלמידים הלומדים פנימיות התורה.

ה. מכל האמור מובן, שימי החנוכה הם זמן מסוגל להתעורר ולהתחזק בלימוד פנימיות התורה, וכן בפנימיות ענין התפלה, "עבודה שבלב".

וכל זה באופן ד"מוסיף והולך", דהיינו להוסיף בתמידיות ("האָלטן אין איין מוסיף זיין") מיום ליום ומלילה ללילה, בהתאם להוראה מימי החנוכה, שהרי הלכה כבית-הלל ש"מוסיף והולך"²⁴,

ועד שמגיעים (לא רק למספר שבעה, שהו"ע שלימות ההיקף, אלא) למספר שמונה, שהוא למעלה מההיקף ולכן שומר את ההיקף²⁵, והרי זהו ג"כ ענין פנימיות התורה (ובפרט רזין דרזין), שהוא ענין שלמעלה מההיקף ההשתלשלות לגמרי.

ואף שענין זה הוא למעלה מהשתלשלות לגמרי, מ"מ, צריך שלא ישאר בבחי' מקיף, אלא להאיר על ידו את "פתח ביתו מבחוץ"²⁴ — תחלה את ה"חוק" שבו גופא, הגוף ונפש הבהמית²⁶ [כפי שניתנה האפשריות לכך עי"ז שתורת החסידות המשיכה את הענינים ד"רזין דרזין" בהבנה והשגה, ובמילא יכולים הם לחדור גם בנפש השכלית, ועל ידה — גם בנפש הבהמית ובגוף], ולאחרי כן — גם את ה"חוק" הרחוק ממנו, ה"חוק" של העולם, שגם הוא יואר בהאור ומאור שבתורה²⁷.

*

23) ראה שיחת נר ה' דחנוכה דאשתקד (לתלמידי יתות"ל) ס"ה (תו"מ ח"ח ע' 315).
 24) שבת כא, ב.
 25) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.
 26) ראה גם מכתב ח' טבת שנה זו (אג"ק חט"ז ע' ר).
 27) ראה גם מכתב ח' טבת שנה זו — "בענינים המדוברים בעת החלוקה כאן דהאי שתא כו" (אג"ק חט"ז ע' ר).

ו. איתא בספרים²⁸, שע"י ענינים של עשי' בפועל, נעשה קיום בהענין שמדברים אודותיו. ובזה מבארים הטעם שמצינו בענין הנבואה שהנביא הוצרך לעשות פעולות בענינים גשמיים — כדי שתהי' להנבואה אחיזה בגשם, ועי"ז יהי' לה קיום למטה.

וזוהי מעלה נוספת שישנה בענין העשי' שבמצוות (מלבד מעלת העשי' עצמה) — שהעשי' מעוררת ומחזקת את כוונת המצוה.

וכשם שישנו ענין זה בעשיית המצוות, כן הוא בענינים של "מנהג ישראל תורה"²⁹.

ובעניננו — מנהג ישראל ליתן "מעות חנוכה"³⁰, והנתינה היא בכסף גשמי; לא "אלפי זהב וכסף"³¹, אהבה ויראה³², אלא כסף כפשוטו, שהוא דבר גשמי, שיש בזה גם המעלה ש"במעות אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו", כמ"ש בתניא³³.

ולכן יתנו עתה "מעות חנוכה", שזהו ענין של עשי' בפועל, כדי לחזק ולקיים את כל האמור לעיל בענין חנוכה — שהימים האלו מסוגלים להתעורר ולהתחזק בלימוד פנימיות התורה, שע"ז "יכול לקנות חיי נפשו".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בידו הק' לכל תלמיד שקל אחד — דמי חנוכה].

30) ראה "היום יום" כח כסלו. לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שנח.
31) תהלים קיט, עב.
32) תו"א ר"פ וישב.
33) פל"ז (מח, סע"ב).

28) ראה דרשות הר"ן דרוש ב. רמב"ן לך לך יב, ו. לבוש על הרקנטי לך לך שם.
29) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד סשע"ו ס"ד. שו"ע אדה"ז אר"ח סו"ס קפ. סתל"ב סיי"א. סתצ"ד סט"ז.